

Inița Dăescu

**Frații Konteschweller,
pionieri ai radiofoniei mondiale**

EDITURA
SemnE

Copyright © 2022

Toate drepturile și responsabilitățile
asupra conținutului aparțin autorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DĂESCU, IONIȚĂ

Frații Konteschweller, pionieri ai radiofoniei mondiale /
Ioniță Dăescu. - București: Semne, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-15-1550-9

62

929

Editura SEMNE

Str. Barbu Delavrancea nr. 24

Sector 1, București

Tel. /Fax: 021 318 83 44

email: office@semneartemis.ro,

web: www.semneartemis.ro

email: semneartemis@yahoo.ro,

difuzare@semneartemis.ro

Tiparul executat la S. C. SEMNE '94 SRL

București, 2022

CUVÂNT INTRODUCTIV

Este o bucurie nemărginită de a avea posibilitatea a-mi exprima gândurile pentru cartea deosebită scrisă de **IONIȚĂ DĂESCU**.

Autorul a fost și este demult atras de radiofonie și aparatele de radio.

Inginerul Dăescu este autorul multor articole și prezentări dedicate fraților inventatori, Titus și Mihai Konteschweiller.

Domnia sa a avut o mare contribuție în dezvoltarea tehnicii. S-a născut în Oltenia, a fost elevul Liceului Industrial Energetic din Craiova, a absolvit în 1975 Facultatea de Inginerie Electrică din Craiova și în 1986 Facultatea de Inginerie Electrică din Iași.

FRAȚII KONTESCHWELLER,
pionieri ai radiofoniei mondiale

Așa cum spune scriitorul, norocul și întâmplarea au făcut să-l descopere pe doctorul Titus Konteschweiller, inventatorul aparatului de radio cu superreactie, Mihai, fratele, ajungând o personalitate în domeniul electromecanicii.

Radioul datorează mult celor doi frați craioveni, iar inginerul Dăescu a știut mai bine ca oricine să-i prezinte așa cum au fost ei, cu vieți scurte din război, închinată radiofoniei în lume și în România.

Cartea merită să fie citită cu atenție și suflet, așa cum autorul a știut să o scrie cu admirație și talent pe hârtie și online pentru generațiile viitoare.

Anca Naiculescu Costea
(Nepoata doctorului Titus Konteschweiller)
Florida
Statele Unite
Martie 2022

CUVÂNT INTRODUCTIV

I. INTRODUCERE

Este o bucurie nemărginită de a avea posibilitatea a-mi exprima gândurile pentru cartea deosebită scrisă de doctor inginer Ioniță Dăescu.

Autorul a fost și este demult atras de radiofonie și aparatele de radio.

Inginerul Dăescu este autorul multor articole și prezentări dedicate fraților inventatori, Titus și Mihai Konteschweller.

Domnia sa are un parcurs impresionant în cariera tehnica. S-a născut în Oltenia, a fost elevul Liceului Industrial Energetic din Craiova, a absolvit în 1975 Facultatea Energetică secția subingineri, iar în 1986 Facultatea Electronică și Telecomunicații, secția ingineri.

Deasemenea este absolvent al cursurilor de Master "Managementul calității sistemelor de energie" în 2006 și are un doctorat luat în 2009 cu teza "Contribuții privind conducerea în regim automat a proceselor tehnologice din hidrocentrale".

Așa cum spune scriitorul, norocul și întâmplarea au făcut să-l descopere pe doctorul Titus Konteschweller, inventatorul aparatului de radio cu superreactie, Mihai, fratele, ajungând o personalitate în domeniul telemecanicii.

Radioul datoreaza mult celor doi frați craioveni, iar inginerul Dăescu a știut mai bine ca oricine să-i prezinte așa cum au fost ei, cu vieți scurte din păcate, închinată radiofoniei în lume și în România.

Cartea merită să fie citită cu atenție și suflet, așa cum autorul a știut să o aștearnă cu admirație și talent pe hârtie și online pentru generațiile viitoare.

Anca Naiculescu Costea

(Nepoata doctorului Titus Konteschweller)

Florida

Statele Unite

Martie 2022

PREFAȚA

Cu toții am văzut sau am auzit despre predilecția străinilor, în special a americanilor, de a-și rememora înaintașii, fie ei buni sau răi. Nu există acțiune cât de mărunță a unui personaj chiar obscur, care să nu fie înregistrată și pusă în valoare într-un fel sau altul.

În România nu există, practic deloc, această preocupare.

Această situație trebuie îndreptată și noi, ca oameni ai tehnicii, avem obligația ca, dacă aflăm despre un aspect, chiar minor, dar care ni se pare a fi inedit în viața sau activitatea înaintașilor noștri în ale tehnicii, să îl facem public. Poate că aceste informații vor fi strânse de profesioniști și/sau de pasionați ai istoriei și vom avea și noi mai multe și mai importante personalități cu care să ne mândrim.

Poate că astfel vom oferi modele tinerei generații și, cine știe, poate că vom reduce exodul specialiștilor din România.

Pe de altă parte, trebuie să avem grijă să fim cât se poate de corecți. Trebuie să avem în vedere că, oricând, peste câțiva ani sau chiar peste câțiva zeci de ani, scrierile noastre vor ajunge să fie analizate de un ochi critic. Dacă informațiile culese sunt contradictorii, atunci este bine să le prezentăm pe toate, în așa fel încât cititorul, care este posibil să dispună de alte mijloace, să fie incitat să caute el însuși răspunsul corect.

În general, pentru documentare, putem să avem în vedere izvoarele directe, de primă mână, precum și izvoarele indirecte, de mâna a doua. În prima categorie se înscriu actele oficiale, actele de firmă, publicațiile periodice, alte documente elaborate la momentul respectiv, precum și, cu oarecare circumspecție, mărturiile ale participanților direcți. Tot aici putem să încadrăm și informațiile găsite pe internet, dar numai informații de tipul reproducerilor electronice ale materialelor originale (de exemplu materiale scanate).

În categoria a doua putem să încadrăm lucrări care povestesc evenimentul fiind scrise ulterior acestuia, precum și alte informații culese de pe internet.

În prezent, un număr neașteptat (dar îmbucurător) de mare de tehnicieni români, pasionați de istorie, abordează subiecte referitoare la istoria științei și tehnicii din țara noastră. Scrierile lor le găsim în multe locuri, cum ar fi blogurile personale, site-urile specializate ale unor organizații și, într-o măsură mai mică, în cărți.

Încă sunt printre noi oameni care au trăit și care pot să relateze evenimentele petrecute în ultimii cincizeci, sau chiar mai mulți ani. Experiența trăită de acești oameni este inestimabilă și ea nu trebuie să se piardă.

și să-și revizuiască informațiile acumulate în timpul studiilor și să se adreseze la un număr cât mai mare de persoane privind vizita realizată în cadrul acestui proiect.

Interesant este că în domeniul electricității, toate personalitățile remarcabile ale

1. INTRODUCERE

Întâmplarea. Ce ne-am face, noi oamenii, dacă n-ar exista întâmplarea? Sigur, afară de întâmplare trebuie să existe și noroc. Sau este același lucru?

Deci: întâmplarea și norocul au făcut, ca, în toamna anului 2010, ochii să-mi cadă pe următoarea frază: Montajul din fig. 243, stabilit de fratele meu D-rul Titu Konteschweller a obținut premiul întâi la concursul internațional de super-reacții organizat la New York în 1927 de marea revistă «Radio News». Răsfoiam atent cartea "Radio pentru toți - vol. II", pe care tocmai o procurasem. O carte tehnică nu se citește din scoarță în scoarță, ca un roman, o carte tehnică se studiază parțial, pe capitole sau părți care prezintă interes. Eu am răsfoit-o. Autorul cărții, Mihai Konteschweller, îmi era cunoscut. A fost o personalitate a electronicii românești în perioada dintre cele două războaie mondiale. Chiar aveam în bibliotecă o carte a sa intitulată: "Radioelectricitate". De cum am întrezărit posibilitatea de a intra în posesia unei alte cărți ale sale, am făcut toate demersurile să o procur. Și așa am ajuns să iau cunoștință de rândurile pomenite mai sus.

Cunoșteam, destul de bine, numele tuturor aceluia care au avut un cuvânt de spus în domeniile energiei, electricității și radioului, în România antebelică. Însă numele de Titu (sau Titus) Konteschweller îmi era complet necunoscut. Am verificat. Numele lui Titus Konteschweller nu apărea nicăieri, nimeni din România nu-l știa. Pe de altă parte, personajul nu părea să fie unul oarecare, era omul care câștigase un concurs internațional într-un domeniu de vârf al tehnicii momentului, domeniul radioului.

Am extins aria cercetărilor și în afara României și aici, surpriză! Titus Konteschweller este bine cunoscut ca un producător important de aparate de radio din anii '20 ai veacului trecut, dar, nicăieri nu se face vreo mențiune privitoare la originea sa. Am decis atunci că această nedreptate flagrantă trebuie să fie remediată de urgență. Trebuie să procedăm și noi românii, precum alte nații, să ne luptăm pentru impunerea valorilor naționale, indiferent că sunt mai mari sau mai mici.

Trebuie să dăm dovadă de *tupeu* în promovarea valorilor noastre.

Prezenta scriere se încadrează în acest obiectiv, de promovare a fraților Titus și Mihai Konteschweller. Intenția mea este să-i fac într-atât de cunoscuți încât să devină un obiectiv pentru istoricii profesioniștii (sau, de ce nu, și amatori) ai științei și tehnicii românești. Doresc ca oamenii pasionați, de toate specialitățile, să scormonească prin arhive, prin mediul virtual și pe unde se

perioada 29 iulie - 2 august 2014, precum și la 29 de manifestări de profil.

mai poate și să aducă la lumină cât mai multe informații privind viața și realizările celor doi frați.

Interesant este că, în căutările mele, am găsit informații referitoare și la alte personaje din domeniul electric, toate personalități remarcabile ale timpului lor. Unele din aceste informații sunt relativ cunoscute, dar altele sunt complet noi. Mi-am dorit să le includ pe toate în lucrarea de față, toate fiind foarte interesante.

În activitatea mea am căutat să accentuez aspectele pe care le-am considerat mai puțin cunoscute sau chiar originale și am trecut mai repede peste aspectele care sunt, în general, cunoscute.

Am avut și noroc, fiindcă frații Konteschweller au procedat ca niște adevărați ingineri. Adică, după orice realizare mai importantă, puneau pe hârtie o descriere a acesteia, fie într-un articol, fie într-o broșură sau chiar într-o carte. Astfel, avem și noi posibilitatea ca, după atâția ani, să descoperim munca și realizările înaintașilor noștri.

2. COLABORATORII

Pe parcursul documentării m-am întâlnit cu oameni deosebiți, care m-au ajutat foarte mult. Fără ajutorul lor, această lucrare nu ar fi putut fi scrisă. Toți au fost foarte importanți pentru realizarea lucrării, toți mi-au pus la dispoziție rezultate ale muncii lor.

Le mulțumesc tuturor!

Doamna Anca Costea din Florida – SUA.

Doamna Costea este nepoata lui Titus Konteschweller. Domnia sa a păstrat cu mare grijă o serie de fotografii de familie și documente originale, de importanță excepțională. Este vorba de documente de la sfârșitul secolului al XIX-lea și prima parte a secolului al XX-lea. Mi le-a pus la dispoziție cu deosebită amabilitate.

Doamna Silvia Popa din Făgăraș.

Doamna Popa este rudă cu familia Konteschweller, prin strămoșii acesteia. Doamna Popa a desfășurat o foarte bogată activitate de cercetare în arhive, în biserici, pe internet ș.a., dezvăluind rădăcinile, arborele geneologic al familiei Konteschweller.

Domnul Pitagora Schorsch din Leverkusen - Germania

Domnul Schorsch este inginer electronist. Domnia sa a studiat, cred, toate montajele radiofonice care au o cât de mică legătură cu realizările fraților Konteschweller. Pe multe le-a și experimentat. Așa că domnul Schorsch este specialist în ceea ce înseamnă partea tehnică a acestei cărți. Prin forumul de specialitate pe care activează, face o foarte bună promovare a fraților Konteschweller la nivel internațional.

Domnul Francisc Visky din Arad

Domnul Visky este inginer electronist și președinte al “Asociației Colectionarilor de Aparate de Radio din România”. Domnul Visky m-a ajutat în toate demersurile mele. A făcut și face o frumoasă promovare a istoriei radioului, prin reviste și prin organizarea de expoziții și manifestări de profil. Domnul Visky a realizat, în mod practic, câteva dintre receptoarele de radio care s-au aflat pe piață acum o sută de ani.

O replică funcțională a aparatului cu superreacție “Dr. Titus”, modelul “comun”, a fost realizată de dl. Visky, în colaborare cu colegi din cadrul asociației, cu ocazia împlinirii a 90 de ani de la lansarea aparatului pe piața din Franța. Replica a fost prezentată în cadrul celui de al 41-lea Simpozion al Comitetului Internațional de Istorie a Tehnologiei, care a avut loc la Brașov, în perioada 29 iulie – 2 august 2014, precum și la alte manifestări de profil.

În Anexă sunt arătate fotografiile din timpul realizării acestei replici.

Domnul Aurel Tudorache din București.

Domnul Tudorache conduce Muzeul Universității Politehnica din București. Domnia sa mi-a pus la dispoziție documente deosebit de prețioase referitoare la activitatea lui Mihai Konteschweller, inclusiv un *Curriculum Vitae*.

Domnul Costică Popa din Craiova

Domnul Popa este inginer și fost coleg de liceu. Domnia sa a identificat și mi-a pus la dispoziție informații rarismate legate de viața lui Mihai Konteschweller.

Domnul Mihai Gheorghe din București

Domnul Mihai Gheorghe este tehnician electronist, vechi lucrător la “Uzinele Electronica” și mare pasionat de aparate de radio vechi. Personal a pus bazele mai multor muzee de specialitate.

Domnul Ioan Borbilău din București

Domnul Borbilău și-a dedicat mulți ani din viață și importante resurse materiale pentru realizarea unei colecții exhaustive de aparate de radio românești.

Împreună cu doamna Silvia Popa (stânga) și doamna Anca Costea

CUPRINS

CUVÂNT INTRODUCTIV	5
PREFAȚA.....	6
1. INTRODUCERE	7
2. COLABORATORII.....	9
3. RADIOUL ÎN LUME.....	11
4. RADIOUL ÎN ROMÂNIA	21
5. EDUARD KONTESCHWELLER	37
6. TITUS KONTESCHWELLER.....	49
7. SUPERREAȚIA Dr. TITUS	62
8. MIHAI KONTESCHWELLER.....	98
9. EXPOZIȚII DE RADIO	120
10. OPERA ȘTIINȚIFICĂ A LUI MIHAI KONTESCHWELLER.....	140
11. INVENȚIILE FRAȚILOR KONTESCHWELLER.....	195
12. CONCLUZII.....	200
POSTFAȚĂ	201
BIBLIOGRAFIE.....	202
ANEXA	205

Dacă suntem români, trebuie să citim această carte.

Dacă suntem ingineri sau tehnicieni sau avem vreo legătură cu tehnica, trebuie să citim această carte. Și nu numai să o citim ci și să o studiem, să reținem învățăminte din ea.

De ce?

Pentru ca să aflăm povestea unor oameni obișnuiți care, în vremuri foarte dinamice, au făcut lucruri extraordinare.

Într-o vreme în care se năștea o nouă știință, electronica, care avea să revoluționeze lumea și care avea să ne schimbe viața, modul de a gândi și de a acționa, noi românii am avut doi reprezentanți în elita personalităților tehnice la nivel mondial. Frații Konteschweller, născuți în Craiova la sfârșitul veacului al nouăsprezecelea, prin talent și foarte multă muncă, s-au afirmat ca doi specialiști de prim rang în domeniul radioului, al electronicii în general.

Din cărți, reviste, ziare, pagini de internet și documente originale, am încercat să alcătuiesc un mozaic care să illustreze viața eroilor noștri, astfel încât să le redăm locul care li se cuvine în istoria științei și tehnicii și, poate, cine știe, să le facem un mic loc în mândria și inima noastră, a românilor.

Dăescu Ioniță

ISBN

9786061515509